

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Yıl: 3, Sayı: 7, Haziran 2016, s. 159-169

Sedef ERYİĞİT¹, Ümmügülsüm TER²

SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIMIN SAĞLANMASINDA EĞİTİM ÇAĞI ÇOCUKLARIN BİSİKLET KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ ÖNEMİ - KONYA ÖRNEĞİ

Özet

Kentsel ulaşım sorunlarına gelecek kuşakları da gözeterek kalıcı çözüm sağlamayı amaçlayan sürdürülebilir ulaşımın temel stratejilerinden birisi bisiklet ulaşımının geliştirilmesidir. Bisikletin ulaşım amacıyla kullanılmasına yönelik en önemli hedeflerden birisi bireylerin genç yaşlarında itibaren bisiklet kullanım alışkanlığının kazandırılmasıdır. Bisiklet kullanımı fiziksel güce dayandığından eğitim çağındaki çocuklar (05-14 yaş) bisiklet kullanımındaki en avantajlı grup olmaktadır.

Bu araştırmanın amacı; eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarının kazandırılmasıyla sürdürülebilir ulaşımın geliştirilmesidir. Eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarının tespit edilebilmesi için Konya kent genelinde 117 adet anket yapılmıştır. Anket çalışmasının değerlendirilmesi sonucunda eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımını kısıtlayan sorunlar belirlenmiş, bisiklet kullanmayan çocukların ise bisiklet kullanmama nedenleri belirlenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda eğitim amaçlı yolculuklarda bisiklet kullanımının artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir ulaşım, bisiklet ulaşımı, alışkanlıklar, yaş faktörü, Konya.

THE IMPORTANCE OF THE CYCLING HABITS OF CHILDREN IN EDUCATION AGE WHEN ENSURING SUSTAINABLE TRANSPORTATION

Abstract

One of the important fields of sustainable transportation intending to provide permanent resolutions for urban transportation problems by pursuing future generations is the support for bicycle transportation. One of the most important strategies on using bicycle for transportation is to make instillation on bicycle use habit for young people. Due to the fact that cycling requires much physical strength, children in educational age are advantageous in terms of their cycling habits.

1 Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, sedef_sendogdu@hotmail.com

2 Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, gulsumter@hotmail.com

The purpose of this study is to improve sustainable transportation, enabling children in educational age to acquire a cycling habit. There are 117 questionnaires conducted throughout Konya province in order to determine the cycling habits of children in educational age. As a result of the questionnaires conducted, the problems why cycling by the children in educational age is limited are determined and the reasons why they don't prefer cycling are stated and, suggestions are made to increase cycling use by the children in their educational age in accordance with the findings obtained.

Key words: Sustainable transportation, bicycle transportation, habits, age factor, Konya.

GİRİŞ

Birinci Dünya Savaşı sonrasında hız kazanan endüstrileşme ve hızlı nüfus artışı ile birlikte kentsel alanlarda kişilerin ve eşyaların hareketliliğinin ve motorlu araç sahipliğinin artması sonucunda karayolları, ulaşımda birincil kullanım alanı olmaya başlamıştır (Shepherd 1998). Yaşanan trafik kazalarındaki ve trafikteki tıkanmalardaki artışla birlikte hız kazanan ulaşım sorunsalına, ulaşım ağlarının belirlenmesinde ekolojik dengeyi ve çevreyi koruma kaygısı, ulaşımın neden olduğu hava ve gürültü kaynaklı kentsel ve sosyal kirlilik, trafik kazalarındaki artış ve arazinin yanlış kullanılması sorunları eklenmiş, enerjinin verimli kullanılmasına olan ihtiyaç da artmıştır (Ergün ve diğ. 1999). Bütün bu sorunlara çözüm bulabilmek, kentsel ulaşımda kaliteyi artırmak ve çevreye en uygun koşulları sağlayan ulaşım sistemlerini seçmek ve ulaşımı sürdürülebilir kılmak amacı ile ulaşım olgusu tüm yönleri ile birlikte yeniden gözden geçirilmeye başlanmış, halkın ulaşım konusunda verilecek kararlara katılım sağlayarak katkıda bulunmasının, ulaşımaya yönelik eğitim ve bilinçlendirmenin artmasının ve ulaşımın kendi başına bir yönetim kavramı içinde ele alınmasının gerekliliği önem kazanmıştır (Kaynak 2005).

Bu doğrultuda, sürdürülebilir ulaşım kavramı, kişilerin ve eşyaların kentsel fonksiyonlara erişiminin sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde sağlanması ile gündeme gelmiştir. Black, sürdürülebilir ulaşım tanımını, “bugünkü ulaşım ve hareketlilik ihtiyacını karşılarken gelecek nesilleri bu olanaklardan mahrum etmeden karşılamasını sağlamaktır” şeklinde yapmıştır (Black 2003).

Bisiklet kullanımı; sürdürülebilir ulaşımın sağlanmasında ve kentsel alanların verimli kullanılmasında en önemli araçlardan birisi olmaktadır. Bisikletin herhangi bir yakıt kullanmamasından, gürültü ve hava kirliliği yaratmamasından dolayı çevre dostu ulaşım biçimleri olarak kabul edilmektedirler (Bilickstein 2008). Kentlerde bisiklet kullanımı bir kaç farklı biçimde görülmektedir. Öncelikle kent içinde çeşitli amaçlarla yapılan yolculuklarda ulaşım aracı, spor, rekreasyon ve çocuklar için bir oyun aracı olarak kullanılmaktadır (Öncü 1990). Ancak araştırma kapsamında, eğitim çağındaki çocukların ulaşım amaçlı bisiklet kullanım alışkanlıkları incelenmektedir. Sürdürülebilir ulaşımın sağlanması, kişilere genç yaştan itibaren bisiklet kullanım alışkanlığının kazandırılmasıyla mümkün olmaktadır. Bu nedenle, araştırma kapsamında eğitim çağındaki çocuklar irdelenmiştir.

Bu araştırmanın temel amacı; sürdürülebilir ulaşımın sağlanabilmesi için eğitim çağındaki (07-14 yaş) çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarını değerlendirilerek, kentlerde ulaşımdan kaynaklı sorunların azaltılması ve kentsel yaşam kalitesinin arttırılmasına yönelik önerilerin geliştirilmesidir. Araştırma kapsamında, Konya kentinde eğitim çağındaki bisiklet kullanan çocukların yaşadıkları sıkıntılar, bisiklet kullanmayan çocukların ise bisiklet kullanmama nedenleri tespit edilmiş ve bisiklet kullanımının arttırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

**Sürdürülebilir Ulaşımın Sağlanmasında Eğitim Çağı Çocukların Bisiklet Kullanım
Alışkanlıklarının Önemi - Konya Örneği**

Araştırma sonucunda geliştirilen öneriler, eğitim çağındaki çocuklara bisiklet kullanım alışkanlığının kazandırılarak bisiklet kullanımının artırılması bakımından yönlendirici nitelik taşımaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgularının ve geliştirilen önerilerin Konya kentinde bisiklet kullanımını artırarak sürdürülebilir ulaşımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada örneklem alan olarak Konya kenti seçilmiştir. Kentte gün içerisinde yapılan yolculukların büyük çoğunluğunun (%37,72) konut-egitim amaçlı olması örneklem alan seçiminde etkili olmuştur (Anonim 2000) (Tablo 1).

Tablo 1: Yolculukların Amaçlara Göre Dağılımı (%)				
Yolculuk Amacı	Ulaşım Türü			
	Araçlı	Bisiklet Motosiklet	Yaya	Toplam
Ev - iş	44,59	58,98	15,33	35,09
Ev - okul	23,54	9,69	66,14	37,72
Ev - diğer	21,52	23,6	14,46	19,16
Diğer	10,35	7,73	4,07	8,03
Toplam	100	100	100	100

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırmanın materyali Konya kenti eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımınıdır.

Kent genelinde eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım durumlarının tespit edilmesi için alanda yapılan gözlemlere ve anket uygulamasına dayalı bir yöntem izlenmiştir. Kent genelinde 07-14 yaş aralığında olan 117 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Anketler kent geline homojen olarak dağıtılarak yapılmıştır.

Anketlerin değerlendirilmesinde SPSS 17,0 programı frekans analizinden ve ki-kare testinden faydalanılmış ve güvenilirlik oranı 0,05 olarak kabul edilmiştir.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları alanda yapılan gözlemlerden ve Konya kentinde yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere dayanmaktadır.

- ***Alanda Yapılan Gözlemler***

Alanda yapılan gözlemler neticesinde kentte bisiklet kullanan eğitim çağındaki çocukların çoğunlukla eğlence ve oyun amaçlı bisiklet kullandıkları gözlenmiştir (fotoğraf 1). Ayrıca; kent merkezine bisiklet yolu ile erişimin sağlanamamış olmasından ve kent merkezindeki okulların çevrelerinde bisiklet park yerinin bulunmamasından ötürü bisikletlerini kullanarak eğitim tesislerine gelen öğrencilerin trafikte güvenliğinin bulunmadığı (fotoğraf 2,3), bisiklet yollarında sürekliliğin bulunmadığı (fotoğraf 4), taşıtların bisiklet yollarını işgal ettiği (fotoğraf 5) ve kavşaklarda bisiklet kullanıcılarına yönelik düzenlemenin bulunmadığı gözlenmiştir (fotoğraf 6).

Fotoğraf 1: Eğitim çağındaki çocukların eğlence amaçlı bisiklet kullanımı

Fotoğraf 2: Mümtaz Kuru İlköğretim okulu önü bisiklet park yerinin yetersizliği

Fotoğraf 3: Kent merkezinde bisiklet yolunun bulunmaması (Ferit Paşa Caddesi)

Fotoğraf 4: Bisiklet yollarının sürekliliğinin engellenmesi (Yeni İstanbul Caddesi) (Orijinal 2012)

Fotoğraf 5: Beyşehir Çevre Yolu (Orijinal 2012)

Fotoğraf 6. Sille Köprülü Kavşağı (Orijinal 2012)

• **Anket Bulguları**

Konya kentinde eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarının irdelenebilmesi için öncelikle 07-14 yaşındaki çocukların bisiklet kullanım durumları tespit edilmiştir. Ardından

Sürdürülebilir Ulaşımın Sağlanmasında Eğitim Çağı Çocukların Bisiklet Kullanım Alışkanlıklarının Önemi - Konya Örneği

bu yaş grubundaki bisiklet kullanan çocukların bisiklet ile yaptıkları yolculukların mesafesi, günlük yolculuk amaçlarına göre bisiklet kullanım sıklıkları, bisikleti tercih etme nedenleri ve bisiklet kullanırken karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiştir. Bisiklet kullanmayan 07-14 yaş grubundaki çocukların ise gün içerisinde yaptıkları yolculukların amacı, bu yolculuklarda tercih ettikleri ulaşım türünü kullanım sıklıkları, gün içerisinde gerçekleştirdikleri yolculukların mesafesi ve bisiklet kullanmama nedenleri yapılan anket çalışması neticesinde ortaya konmuştur.

Eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım durumunun analizinin değerlendirilmesi neticesinde, 07-14 yaş aralığında bulunan deneklerin %85,5'inin bisiklet kullandığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Değerler	Bisiklet Kullanıyor musunuz?				Toplam	
	Evet		Hayır		%	Sayı
	%	Sayı	%	Sayı		
07-14 yaş arası	85,50	100	14,50	17	100,00	117

Bisiklet kullanan deneklerin bisiklet kullanımına yönelik genel değerlendirmesi

Bisiklet kullanan deneklerin günlük yolculuk amaçlarına göre bisiklet kullanım sıklıklarının değerlendirilmesi neticesinde çoğunlukla sosyo-kültürel amaçlı yolculuklarda bisikletin sıklıkla tercih edildiği ortaya çıkmıştır (%69) (Tablo 3).

Değerler	Sıklıkla		Bazen		Hiçbir Zaman		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
İş	2%	2	7%	7	91%	91	100%	100
Eğitim	13%	13	57%	57	30%	30	100%	100
Alışveriş	20%	20	24%	24	56%	56	100%	100
Sosyo-kültürel	69%	69	24%	24	7%	7	100%	100
Diğer	17%	17	14%	14	69%	69	100%	100

Eğitim çağında bisiklet kullanan deneklerin günlük yolculuk mesafeleri analizinin değerlendirilmesi sonucunda, eğitim çağında bulunan deneklerin çoğunluğunun eğitim tesislerinin kendi mahallelerinde bulunmasından dolayı yolculuklarının 3 km.'den az olduğu belirlenmiştir. (Tablo 4).

Değerler	3 km'den az		3,01-6 km		6,01-9 km		9,01-12 km		12,01 km'den fazla		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
07-14 yaş arası	41,00%	41	26,00%	26	13,00%	13	14,00%	14	6,00%	6	100,00%	100

Eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımını tercih etme nedenleri incelendiğinde, bisiklet kullanımının fiziksel güce dayanmasından ötürü kısa mesafeli yolculuklarda sıklıkla tercih edildiği ortaya çıkmaktadır (%61). Ayrıca eğitim çağındaki çocuklarda bilinç seviyesinin

yüksek olması ve bisikletin çevre dostu bir ulaşım aracı olmasından ötürü kullanılma oranı yüksek olmaktadır (% 75) (Tablo 5).

Değerler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
Esnek ulaşım türü olması	57,00%	57	19,00%	19	24,00%	24	100,00%	100
Ekonomik ulaşım türü olduğundan	46,00%	46	10,00%	10	44,00%	44	100,00%	100
Çevreci ulaşım türü olduğundan	75,00%	75	10,00%	10	15,00%	15	100,00%	100
Yolculuğum kısa olduğundan	61,00%	61	12,00%	12	27,00%	27	100,00%	100

Eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımını sırasında karşılaştıkları sorunların analizinin değerlendirilmesi neticesinde, bisiklet yollarının, şeritlerin olmaması, var olan yollarda ise sürekliliğin sağlanmamış olması (81,0%), merkeze erişen bisiklet yolunun olmaması (58,0%), yayaların bisiklet yollarını kullanmaları (72,0%), yayaların bisikletlilere karşı olumsuz tavır, (78,0%), taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymaması (80,0%), taşıt sürücülerinin olumsuz davranışları (66,0%), sosyal denetim ve toplum güvenliğinin olmaması (56,0%), bisiklet yollarının bakımsızlığı (66,0%) sorunlarına katılım oranlarının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. (Tablo 6).

Değerler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
Bisiklet yollarının, şeritlerin olmaması, var olan yollarda ise sürekliliğin sağlanmamış olması	81,00%	81	7,00%	7	12,00%	12	100,00%	100
Merkeze erişen bisiklet yolunun olmaması	58,00%	58	25,00%	25	17,00%	17	100,00%	100
Yayaların bisiklet yollarını kullanmaları	72,00%	72	8,00%	8	20,00%	20	100,00%	100
Yayaların bisikletlilere olumsuz tavırları	78,00%	78	6,00%	6	16,00%	16	100,00%	100
Taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymaması	80,00%	80	8,00%	8	12,00%	12	100,00%	100
Taşıt sürücülerinin olumsuz davranışları	66,00%	66	8,00%	8	26,00%	26	100,00%	100
Sosyal denetim ve toplum güvenliğinin olmaması	56,00%	56	14,00%	14	30,00%	30	100,00%	100
Bisiklet yollarının bakımsızlığı	66,00%	66	16,00%	16	18,00%	18	100,00%	100

Bisiklet kullanmayan deneklerin ulaşım alışkanlıklarına yönelik genel değerlendirmesi

Tablo 7' eğitim çağındaki çocukların gün içerisinde yaptıkları yolculuk amaçları bulunmaktadır. Yapılan analiz değerlendirilmesi neticesinde, bisiklet kullanmayan ve 07-14 yaş aralığında bulunan deneklerin büyük çoğunluğunun (%70,6) eğitim amaçlı yolculuk yaptıkları belirlenmiştir.

Değerler	İş		Eğitim		Alışveriş		Sosyo-kültürel		Diğer		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
07-14 yaş arası	0,00%	0	70,60%	12	5,90%	1	23,50%	4	0,00%	0	100,00%	17

Sürdürülebilir Ulaşımın Sağlanmasında Eğitim Çağı Çocukların Bisiklet Kullanım Alışkanlıklarının Önemi - Konya Örneği

Tablo 8’de bisiklet kullanmayan deneklerin günlük yolculuklarında tercih ettikleri ulaşım türünün analizi bulunmaktadır. Yapılan analizin değerlendirilmesi neticesinde 07-14 yaş aralığında bulunan deneklerin %88,2’sinin her zaman yolculuklarını yaya olarak yaptıkları belirlenmiştir. Bu yaş grubunda bulunan deneklerin günlük yolculuklarının büyük kısmının eğitim amaçlı olmasından ve kişilerin kendi ikamet ettikleri mahalledeki eğitim tesisine gittiklerinden günlük yolculukların büyük çoğunluğu yaya olarak gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde ehliyet alma yaşı 18 olduğundan ve bu yaş grubunda bulunan deneklerin ehliyetinin bulunmamasından dolayı yolculuklarını her zaman otomobil ile gerçekleştirme oranı % 0,0 olmakla birlikte ailelerinin kullandıkları otomobiller ile yolculuklarını bazen otomobil ile gerçekleştirme oranı % 23,5 dir. Bisiklet kullanmayan ve 07-14 yaş aralığında her zaman tramvayın tercih edilme durumuna rastlanmazken, deneklerin %5,9’unun her zaman yolculuklarında servis aracını tercih ettikleri belirlenmiştir (Tablo 8).

Değerler	Her zaman		Bazen		Hiçbir zaman		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
Yaya	88,20%	15	5,90%	1	5,90%	1	100,00%	17
Otomobil	0,00%	0	23,50%	4	76,50%	13	100,00%	17
Otobüs/Minibüs	0,00%	0	23,50%	4	76,50%	13	100,00%	17
Tramvay	0,00%	0	17,60%	3	82,40%	14	100,00%	17
Servis Aracı	5,90%	1	5,90%	1	88,20%	15	100,00%	17

Aşağıdaki Tablo 9’da eğitim çağındaki deneklerin gün içinde yaptıkları yolculuk mesafelerinin analizi bulunmaktadır. Yapılan analizin genel değerlendirmesi neticesinde; kısa mesafeli yolculuklar yüksek oranda 07-14 yaş arasında görülmektedir. Bu yaş aralığında bulunan deneklerin büyük çoğunluğunun yolculuklarının eğitim amaçlı olması ve bu kişilerin kendi mahallesinde bulunan eğitim kurumuna gitme zorunluluğu nedeniyle yolculuk mesafeleri kısa olmaktadır.

Değerler	3 km.'den az		3,01-6 km		6,01-9 km		9,01-12 km		12,01 km.' den fazla		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
07-14 yaş arası	76,50%	13	5,90%	1	5,90%	1	0,00%	0	11,80%	2	100,00%	17

Tablo 10’ da eğitim çağındaki deneklerin bisiklet kullanılmamasındaki nedenlere katılım durumunun analizi bulunmaktadır. Yapılan analizin değerlendirilmesi sonucunda; eğitim çağındaki çocukların yüksek oranda bisiklet kullanmama nedeni; bisiklet yollarının, şeritlerin olmaması, var olan yollarda ise sürekliliğin sağlanmamış olması (52,9%), kent merkezine erişen bisiklet yollarının bulunmaması (47,1%), taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymaması (70,6%), sosyal denetim ve toplum güvenliğinin olmaması (64,7%), bisiklet park yerlerinin yetersizliği (52,9%) ve kavşaklarda bisiklet düzenlemesinin olmamasıdır (58,8%).

Tablo 10: Eğitim çağındaki deneklerin bisiklet kullanmama nedenlerine katılım durumları

Değerler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
Gideceğim yerler uzak olduğundan	29,40%	5	35,30%	6	35,30%	6	100,00%	17
Bisiklet yollarının, şeritlerin olmaması, var olan yollarda ise sürekliliğin sağlanmamış olması	52,90%	9	17,60%	3	29,40%	5	100,00%	17
Kent merkezine erişen bisiklet yolunun olmamasından	47,10%	8	17,60%	3	35,30%	6	100,00%	17
Bisiklet kullanmayı bilmediğimden	0,00%	0	0,00%	0	100,00%	17	100,00%	17
Bisikletim olmadığından	17,60%	3	0,00%	0	82,40%	14	100,00%	17
Bisiklete binmeyi sevmediğimden	11,80%	2	17,60%	3	70,60%	12	100,00%	17
Etraftan ayıplarlar diye (toplum baskısı)	17,60%	3	0,00%	0	82,40%	14	100,00%	17
Olumsuz iklim koşullarından ötürü	17,60%	3	23,50%	4	58,80%	10	100,00%	17
Sağlığım el vermediğimden	17,60%	3	0,00%	0	82,40%	14	100,00%	17
Ailem izin vermediğimden (güvenlikten ötürü)	17,60%	3	0,00%	0	82,40%	14	100,00%	17
Taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymamasından	70,60%	12	0,00%	0	29,40%	5	100,00%	17
Sosyal denetim ve toplum güvenliği olmadığından	64,70%	1	0,00%	0	35,30%	6	100,00%	17
Bisiklet park yerlerinin yetersizliği	52,90%	9	17,60%	3	29,40%	5	100,00%	17
Kavşaklarda bisiklet düzenlemesinin olmaması	58,80%	10	17,60%	3	23,50%	4	100,00%	17
Bisiklet yollarının bakımsızlığı (altyapı bozukluğu)	35,30%	6	0,00%	0	64,70%	11	100,00%	17
Bisiklet yollarında dinlenme noktalarının olmaması	29,40%	5	23,50%	4	47,10%	8	100,00%	17

Tablo 11’ de bisiklet kullanılmamasına neden olan sorunların ortadan kaldırılması durumunda yolculuk amaçlarına göre bisikletin tercih edilme durumunun analizi bulunmaktadır. Yapılan analizin değerlendirilmesi neticesinde deneklerin % 58,8’ inin eğitim amaçlı yolculuklarını her zaman bisiklet ile yapacakları belirlenmiştir (Tablo 11).

Tablo 11: Bisiklet kullanılmama nedenlerin ortadan kaldırılmasında durumunda yolculuk amaçlarına göre bisiklet kullanılma durumları

Değerler	Sıklıkla		Bazen		Hiçbir zaman		Toplam	
	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı
İş	5,90%	1	5,90%	1	88,20%	15	100,00%	17
Eğitim	58,80%	10	23,50%	4	17,60%	3	100,00%	17

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Günümüzde hızla artan hava kirliliği, küresel ısınma, enerji ve kaynak dar boğazı gibi yaşam kalitemizi olumsuz etkileyen sorunlarla başedebilmemiz için kentlerimizdeki ulaşım sorunlarını sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde çözmemiz gerekmektedir. Dünya genelinde sürdürülebilir ulaşımın sağlanabilmesinde motorsuz ulaşımın benimsenmesi görüşü hâkim olmaktadır. Bu kapsamda kentleri daha insani ve yaşanabilir yapmak ve kentlerimizi taşıt trafiğinin olumsuz etkilerinden kurtarmak için bisiklet kullanımının geliştirilmesi, bisikletlilerin korunması ve bisikletin kent içinde ciddi bir ulaşım alternatifi olarak geliştirilmesi gerekmektedir (Kaplan 2009).

Konya kenti eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarının irdelendiği bu çalışmada, elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda, bisiklet kullanan deneklerin büyük çoğunluğunun sıklıkla sosyo-kültürel amaçlı yolculuklarında ve yüksek bilinç seviyesi sayesinde bisiklet kullandıkları tespit edilmiştir. Ancak, bu yaş grubundaki çocukların bisiklet kullanırken karşılaştıkları sorunların başında **bisiklet yollarının, şeritlerin olmaması var olan yollarda ise sürekliliğin sağlanmamış olması, merkeze erişen bisiklet yolunun bulunmaması, yayaların bisiklet yollarını kullanmaları, taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymaması, taşıt sürücülerinin bisikletlilere yönelik olumsuz davranışları, sosyal denetim denetim ve toplum güvenliğinin bulunmaması, bisiklet yollarının bakımsızlığı ve yayaların bisiklet kullananlara karşı olumsuz tavırları** gelmektedir. Bisiklet kullanmayan deneklerin bisiklet kullanımına karşı tutumlarının analizinin değerlendirilmesi neticesinde; bisiklet kullanmayan deneklerin büyük çoğunluğunun gün içerisinde eğitim amaçlı (% 70,6), 3 km' den az mesafeli (% 76,5) ve yaya olarak (% 88,2) yolculuklarını gerçekleştirdikleri ortaya çıkmıştır. Eğitim çağındaki çocukların büyük bölümü **bisiklet yollarının olmaması, var olan yolların ise sürekliliğinin bulunmamasından, kent merkezine erişim sağlayan bisiklet yolunun bulunmamasından, taşıt sürücülerinin trafik kurallarına uymamasından, sosyal denetim ve toplum güvenliğinin bulunmamasından, bisiklet park yerlerinin yetersizliğinden, kavşaklarda bisiklet kullanıcılarına yönelik düzenlemenin bulunmamasından** dolayı bisiklet kullanımını tercih etmemektedirler. Ancak bisiklet kullanmayan deneklerin büyük bölümü (%89,4) gerekli düzenlemelerin yapılması durumunda eğitim amaçlı yolculuklarda bisiklet kullanabilecekleri tespit edilmiştir.

Konya kentinde eğitim çağındaki çocukların günlük yolculuklarında bisiklet kullanımının artırılması ve bisiklet kullanımının güvenli hale getirilmesi için;

- Bisiklet yolları ile kent merkezine erişim sağlanması,
- Kentte yapılmış olan bisiklet yollarının sürekliliğinin sağlanmış olması,
- Kent genelinde bisiklet kullananlara karşı davranış şekillerinin anlatıldığı eğitimlerin verilmesi,
- Bisiklet kullanımının teşvik edilmesi için eğitim çağındaki çocukların ilgisini çekebilecek eğlenceli kampanyaların düzenlenmesi,
- Kent merkezinde ve eğitim tesislerinin çevresinde güvenli bisiklet park yerlerinin oluşturulması,
- Kavşaklarda bisikletlilere yönelik düzenlemenin yapılması,

- Sosyal denetim ve toplum güvenliğinin sağlanması,
- Arazi kullanım kararları ile ulaşım planlarının bisiklet ile erişimi dikkate alarak bütüncül bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Kentlerimizde eğitim çağı (07-14 yaş) nüfusunun fazla olmasından dolayı, bu nüfusun yolculuklarını bisiklet ile sağlaması sürdürülebilir ulaşımın sağlanmasında önemli bir araç olmaktadır. Bu sebeple kentlerin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için öncelikle eğitim çağındaki çocukların yolculuklarında bisiklet kullanımının artırılması gerekmektedir.

Çevreyi, ekonomiyi ve toplumu bir bütün olarak ele alıp bugünün kaynaklarını gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözönünde bulundurarak, yani sürdürülebilir büyümeyi benimseyerek, ulaşım alışkanlıklarımızı gözden geçirmemiz gerekmektedir. Kısaca; ulaşım sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için ulaşım tür seçimindeki alışkanlıklarımızı bisiklet lehine değiştirerek, genç yaşlardan itibaren bisiklet kullanım alışkanlığını çevremize aşılamamız gerekmektedir (URL2).

KAYNAKLAR

- Bilickstein S. G. 2008, Critical Mass: Bicycling Towards A More Sustainable City, Clark University Doktora Tezi, Worcester ABD.
- Black W. R. 2003, Sustainable Transport And Potential Mobility, Transportation- A Geographical Analysis, pg: 317, Newyork.
- Ergün M., İyınam F., İyınam Ş., 1999, “Daha Temiz Bir Çevre İçin Ulaşım Planlaması”, pg:382-390, II. Ulaşım Trafik Kongresi, Makine Mühendisleri Odası, Ankara.
- Eryiğit S., 2012, “Sürdürülebilir Ulaşımın Sosyal Boyutunda Bisikletin Yeri”, (Basılmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Kaplan H., 2009, Yerel Yönetim Ulaşım Karar ve Uygulamalarında Çevre Duyarlı Ulaşım Tür ve Düzenlemelerinin Yeri-1, Yapı Dünyası Dergisi, Sayı:2009/Ekim, pg: 19-25.
- Kaynak, Z. 2005, Kentsel Alanlarda Ulaşım Politikaları Ve Ulaşım Sürdürülebilirlik, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öncü E., 1990, Toplulaşımın Tamamlayıcısı Olarak Bisiklet, Şehir Plancıları Odası Planlama Dergisi, 90\1-2, Ankara.
- Shepherd, S. 1998, Towards The Sustainable City: The Impact Of Land Use-Transport Interactions. A Comparison Of The Impact Of The Initial And Final Coefficients On Location Choice On Transport Strategies And Land Use Scenarios, Working Paper 516, University Of Leeds, İngiltere.
- URL1:<http://notoku.com/kultur-kavrami-ve-yonetimi-etkileyen-kulturel-degerler/#ixzz1jqiABxAW>, Access date: 19.03.2012

Genişletilmiş Özet

Son yıllarda artan bireysel motorlu ulaşımın doğal ve yapılaşmış çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin kent ve kentlinin gündeminde oldukça yoğun bir şekilde yer alması, sürdürülebilir

Sürdürülebilir Ulaşımın Sağlanmasında Eğitim Çağı Çocukların Bisiklet Kullanım Alışkanlıklarının Önemi - Konya Örneği

ulaşım sistemlerinin planlanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Sürdürülebilir ulaşım konusundaki temel stratejilerin başında bisiklet ulaşımının geliştirilmesi gelmekte ve tüm dünya kentlerinde bisiklet ulaşımının geliştirilmesine yönelik büyük çabalar gösterilmektedir. Bisikletin ulaşım amacıyla kullanılmasına yönelik en önemli stratejilerinden birisi kentlilerin çok genç yaşlarında itibaren bisiklet kullanım alışkanlığının kazandırılması olmaktadır.

Bisiklet kullanımının fiziksel güce dayanmasından ötürü eğitim çağındaki çocuklar bisiklet kullanımında avantajlı olmaktadır. Ayrıca, ülkemiz nüfusunun % 20' inin 05-14 yaş aralığındaki çocuk nüfusunun oluşturması ve bu yaş grubundaki çocukların yolculuklarının büyük oranda kısa mesafeli eğitim-konut amaçlı olması bisiklet kullanım alışkanlığının eğitim çağı çocuklarında kazandırılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu araştırmanın amacı; eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım alışkanlıklarının kazandırılması veya kaybetmeye yüz tutmuş alışkanlıkların yeniden canlandırılarak sürdürülebilir ulaşımın geliştirilmesidir. Eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımına yönelik alışkanlıklarının tespit edilebilmesi için Konya kent genelinde 117 adet anket yapılmıştır. Konya kentinin, topoğrafik açıdan bisiklet ulaşımına elverişli olması, ülke genelinde en fazla bisiklet kullanım oranının ve bisiklet yollarının bulunması kentin örneklem alan olarak seçilmesinde etkili olmuştur. Yapılan anket çalışmasının değerlendirilmesi sonucunda eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanımını kısıtlayan sorunlar belirlenmiş, bisiklet kullanmayan çocukların ise bisiklet kullanmama nedenleri belirlenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda eğitim çağındaki çocukların bisiklet kullanım oranlarının artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgularının ve geliştirilen önerilerin Konya kentinde bisiklet kullanımını arttırarak sürdürülebilir ulaşımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.